PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:

Veliký sborník I.–III. viazaný	100,–
Trebník	22,80
Pravoslavný katechismus (český a rus.)	9,50
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: Zrovnávacie bohoslovie	25,–
Fencik: Liturgika (rus.)	3,80
Prot. Aleš: Liturgika (česká)	2,85
Patriarcha Alexij: Výbor z díla (český)	10,–
Patriarcha Sergij: O spasení (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: Výňatok z diela	12,–
Dr. J. Novák: Sociální aspekt pravosl. ethiky	17,–
Prof. Berezovský: Dogmatika (I. a II. diel)	à 30,–
Prot. Leixner: Všeobecné dějiny církevní	27,–
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (slov.)	8,55
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (rus.)	7,60
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvar. umenia	15,–
Dr. Kernaševič: Pastorálka	18,–
Dr. Kernaševič: Všeobecný typikon	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický sborník I.	54,–
Teologický sborník II.	56,–
Základné bohoslovie	24,–
Biblické dejiny (slov.)	15,–
Obrázky „Pamiatka na 1. sv. Prijímanie“	3,–

Budúce číslo vyjde 10. marca 1970.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. Pošt. novinový úrad, Jindřišská ul. 14, Praha 1. – Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVI. – Orgán pravoslávnej cirkvi – Číslo 2/1970

Detská príloha nášho Odkazu

Srdečne Vás, milé moje deti, zdravím, a opäť sa vraciam k pôvodnej téme o každodennom živote kresťana. Sľúbila som Vám pár slov o modlitbe. Viete sa modliť? Nemyslíte si náhodou, že keď sa na choruši bijete a šepkáte si a všelijako sa naťahujete, že je to modlitba, keď sa to robí s neúprosnou pravidelnosťou každú nedeľu a sviatok? Nie, to nie je modlitba, to je iba prítomnosť v chráme, kde Vás to nebaví a kde vyrušujete... Ale vy, vy to nerobíte, však? Teda okrem modlitby rannej, modlitby pred prácou, pred jedlom a v zármutku, o ktorých sme už hovorili, je tu pre vás otázka: viete sa modliť, tak ozajstne, tak, že cítite prítomnosť Božiu, že sa cítite také nepatrné pred veľkosťou Božou, také nehodné pred Jeho vševidiacimi očami? Pán Boh počuje Vašu modlitbu, najmä ak je vyslovená alebo myslená v chráme, to je známe. V chráme sa modlíme tak, že spievame nábožné piesne, alebo tíško modlitbu šepkáme, alebo si ju len myslíme. V chráme sa ľahšie pomodlíme než kdekoľvek inde, lebo tam je prítomný Boh vo sv. Eucharistii, tam sú naši spoluveriaci, a to všetko vytvára priaznivú atmosféru pre naše modlitby.

Môže sa však stať, že vám niečo nejde, alebo z nejakého dôvodu si spomeniete na Boha i vtedy, keď, dalo by sa povedať, niet k tomu oficiálneho dôvodu. Nik predsa nemôže udržať našu ľudskú myseľ, aby sa nemodlila k svojmu Stvoriteľovi inokedy, ale len v nedeľu. To by bolo príliš formálne. Taká náhla modlitba, keď celou bytosťou zatúžite po Bohu, tá je veľmi cenná! Naučíte sa takej modlitbe možno až budete väčšie. Držte sa Písma svätého, čítajte ho, čítajte často tie miesta v Biblii, ktoré vo vás osobne vyvolávajú pokoru, túžbu po Bohu, odvahu kráčať Jeho cestou. Čítajte tie miesta znovu a znovu a budete cítiť Jeho prítomnosť. Niekedy sa stane, že Jeho prítomnosť pri modlitbe cítiť nebudete, neznamená to ale, že sa modlíte zle. Treba modlitbu opakovať, treba sa sústrediť na to, čo hovoríme, čo si myslíme, treba prosiť o veci spásy, viery a cti, aby nás Boh počúval. Pri nedeľných bohoslužbách odlož starosti, vraví nám vladyka Gorazd. Aké je to pravdivé! Nenechávajte si na nedeľu žiadnu prácu, vykonajte ju už v sobotu, aby ste nešepkali Otče náš a nemysleli: „Juj, počty nemám hotové!" Netreba miešať povinnosti, lebo potom ani jednu neurobíme dobre a nebudeme sami so sebou spokojní ani Boh s nami spokojný nebude.

Čo by sa stalo, keď by sme modlitbu vynechali vôbec? Už len veľmi, veľmi ťažko by sme našli to stratené spojenie, dôverné spojenie s Pánom naším, ktoré sme len pre ľahkovážnosť prerušili. Diabol by nám zaviazal ústa, hanbili by sme sa vyspovedať, mravne by sme upadali až k úplnej ľahostajnosti. Ale veď ľahostajný človek nie je dobrý človek! Taká cesta vedie k mravnej a duchovnej smrti. Preto až nedeľný zvon zavolá, s radosťou vykročte k svojmu pravoslávnemu chrámu a načerpajte veľa duchovných síl do ďalšieho týždňa vašej práce v škole!

Za listy ďakuje a srdečne zdraví Vaša teta Helena.

„Veličajem Ťa Žiznodavče Christe..."

Keď malý Isus Christos bol prinesený do chrámu Božieho svojou Matkou a Jozefom štyridsiateho dňa po narodení, vzbudil veľkú radosť v starcovi Simeonovi i vo vdove Anne — prorokyni. Simeon až vo vytržení spieval svoju poslednú pieseň — pieseň na oslavu Boha. Osemdesiatštyriročná vdova a prorokyňa Anna, ktorá „neopúšťala chrám a slúžila Bohu dňom i nocou pôstom a modlitbou" **v návalu veľkej radosti o Ňom každému rozprávala, chválila Ho:** „Aj ona pristúpila k nim v tú istú hodinu, chválila Boha a rozprávala o Ňom všetkým, ktorí očakávali vykúpenie Jeruzalema" (Luk. 2, 36—38).

Tak jasne a slávnostne sa odhalilo Božstvo v štyridsaťdňovom Dieťati! Tými, ktorí dúfali v útechu Izraela bol uznaný a oslávený ako Christos, Spasiteľ sveta a Pán sveta.

Moc a vlastnosť ľudskej lásky sú také, že radi rozprávame o tom, koho milujeme, myslíme naňho najmä vtedy, ak nám milovaný človek chýba, ak nám chýba jeho pomoc, ak by nám pomohol jeho dobrý skutok. Vtedy s každým o ňom rozprávame, jeho meno často opakujeme a jeho vyobrazenie si doma dávame na najviditeľnejšie miesto.

Tak isto musí kresťan milovať svojho Pána Boha, Isusa Christa. Musí milovať Isusa Christa celou svojou dušou, mysľou, srdcom, rozumom a celou svojou silou (Luk. 10, 27). Pravda je to, že človek je slabý v svojej podstate a jeho vôľa a náchylnosť k hriechu, zlu, je väčšia, než k dobru. Práve preto potrebujeme viac Spasiteľa, preto sa uchyľujeme k Jeho pomoci, ktorú radi využívame. V tom je sila lásky. Ak po Spasiteľovi túžime, znamená to, že pokladáme vlastnú spásu za potrebnú, predsa bez Spasiteľa sa spasiť nie je možné. Ak sa často utiekame k Jeho pomoci, znamená to, že sa usilujeme ochrániť sa pred hriechom, veď bez Jeho pomoci sa hriechu nezbavíme v žiadnom prípade. Ak často používame Jeho dobrodenie, staráme sa o očistenie zo svojich hriechov, lebo bez Jeho pomoci sa zo žiadneho hriechu neočistíme.

Tak teda, kto si praje z celej duše byť spasený a celou silou sa usiluje ochrániť sa pred hriechmi, ten určite pamätá a hovorí o Spasiteľovi a činí tak, aby mu Ho všetko pripomínalo, všetko mu o Ňom rozprávalo, pretože Spasiteľ je pre takého človeka nesmierne a nenahraditeľne potrebný, lebo neprestajne potrebuje Jeho milosť.

Poďme v deň sviatku Stretnutia Pánovho do chrámu znovu sa pokloniť Božskému Dieťaťu — Darcovi života — Slnku pravdy — Christovi! A ak náhodou pre vlastnú hriešnosť nebudeme môcť v sebe vzbudiť takú radosť z Neho, ako ju mali Simeon a Anna, budeme aspoň o Ňom častejšie počuť a rozprávať, budeme sa modliť pred Spasiteľovou ikonou a čo najviac spomínať na Spasiteľa. Za pomoci Isusa Christa budeme spasení i vtedy, keď spása naša sa pre nás bude vidieť nemožnou.

„Bohonose Simeone, priidi, podimi Christa, Jehože rodi Diva čistaja Maria!"

† Cyril,
biskup michalovský.

Mukačevskí pravoslávni arcipastieri pred uzavretím užhorodskej únie

„Rukopoloživ že im presviterov (jepiskopov) v každoj cerkvi" (Skut. 14, 23).

Tak, ako uvádza motto, tak sa staral sv. ap. Pavel o ním založené cirkvi. Nezanechal tých, ktorých priviedol ku Chrisu, bez duchovného pokrmu, ale **odovzdal ich pod duchovné vedenie kňazom a biskupom,**

Biskupi, ako nositelia apoštolskej moci, sú ozajstnými svetlami, od ktorých sa zapaľujú mnohé svetlá — kňazi, budovatelia duchovných tajín (1 Kor. 4, 1). Práve tak, keď boli naši predkovia osvietení a posvätení sv. krstom, duchovní vodcovia pripravili pre nich kňazov na čele s biskupom. Presné dátum založenia mukačevského biskupstva nie je možné presne určiť. Treba sa obrátiť na historikov, ktorí venovali svoje sily a vedomosti poznaniu našej minulosti. Ak uvážime, že kresťanstvo na Prešovsku má svoj začiatok v dobách sv. Cyrila a Metoda, muselo mať aj svojich biskupov. S tým sa čitatelia mohli zoznámiť v článku L. Lizaka, ktorý napísal: **„Eparchia podkarpatských Rusínov (kam patrilo aj Prešovsko) bola jednou zo siedmich panónskych eparchií"... (Zapovit, str. 139) sv. Metoda.** Niektorí historici tvrdia, že sv. Sáva, jeden z piatich učeníkov sv. Metoda, útekom z Veľkej Moravy, zachráňujúc svoj život, **zastavil sa na Podkarpatsku.**[1]) Tu spolu s duchovenstvom upevňoval pravoslávie. Nakoľko historické dôkazy o tom nie sú, mnohí to využívajú v pochybovaniu. Musíme však vziať do pozornosti i ten fakt, že v známych prípadoch zámerne sa historické stopy zahladzovali neprajníkmi. Takéto stopy sa ničili i v časoch častých povstaní, **najmä pri nájazdoch Tatárov atď.**[2])

O organizácii pravoslávnej cirkvi na Prešovsku v dávnej minulosti nás presvedčuje i ten fakt, že v XIII. stor. v dobe maďarského kráľa Béllu IV. celé územie od Maramoroša po Šariš bol pod vládou Béllovho zaťa, kyjevského kniežaťa Rostislava Michajloviča. Pretože táto oblasť bola spustošená Tatármi, knieža Rostislav ju osídlil obyvateľstvom, **ktoré priviedol z černigovských a kyjevských oblastí.**[3]) Kniežaťa Rostislava vystriedal Lev Danilovič Haličský a mukačevská eparchia patrila jurisdikčne kyjevskému

metropolitovi. Po smrti Leva Daniloviča Prešovsko a Podkarpatsko prešli znovu pod vládu maďarských kráľov, ale zväzky s Ruskom, zväzky politické i cirkevné, trvali. Tieto kontakty sa ešte upevnili, keď prišiel z Litvy knieža **Feodor Koriatovič**, ktorý dostal od maďarského kráľa Ľudovíta I. **vládu nad Zemplínom, Makovicou... až po Maramoroš samotný.**[4]) F. Koriatovič sa veľmi usiloval o dobrý stav pravoslávnej cirkvi. Vybudoval alebo obnovil Mukačevský monastier, ktorý bol rezidenciou pravoslávnych biskupov. Do XV. stor. historické zápisy o mukačevskej eparchii sú takmer úplne zničené.

V XV. stor. sa až zachovalo viac: spomína sa protopresbyter **Lukáš**, ktorý bol zvolený za igumena Mukačevského monastiera okolo r. 1439 a ktorý mal výnimočné eparchiálne administratívne práva. Historik Lučkaj tvrdí, že **„bol odetý milosťou archijerejského stavu“**,[5]) o čom mnohí pochybujú. Väčšina historikov je tej mienky, že presbyter Lukáš archijerejské svätenie neprijal, a to najmä preto, že sa mu do cesty postavili nepriaznivé cirkevné udalosti v Rusku. Metropolita kyjevský (Grék), pod jurisdikciu ktorého patrila mukačevská eparchia **svojvoľne prijal úniu na Florentskom sobore r. 1439.**[6]) Správa o tom sa rýchlo rozniesla. Metropolita — zradca sa vracal z Florencie do Ruska cez Maďarsko a Poľsko. Zastavil sa i v Prešove a v Bardejove, predsa však pravoslávne duchovenstvo, ktoré bolo upovedomené o jeho zrade, sa ukázalo ako vysoko diplomatické, keď **neprejavilo žiadne privítanie zradcovi pravoslávia.**[7]) A ten so spustenou hlavou prešiel k poľskej hranici, kde ho krakovský katolícky arcibiskup privítal **„so všetkými poctami“**. A presbyter Lukáš dostal diplom od kráľa Matúša Korvína (1451), kde sa písalo: **„My dávame tento diplom ruskému presbyterovi Lukášovi...“**[8]) Lukáš viedol mukačevskú eparchiu s právami biskupa.

Nasledovníkom o. Lukáša **bol zvolený Ján**, ktorý bol vysvätený za biskupa a viedol eparchiu medzi rokmi 1488—1498. V diplomoch, ktoré biskupi zvyčajne dostávali od svetskej vlády a ktorý dostal i Ján od kráľa Vladislava II. (1491), je nazývaný už nie presbyterom, ale biskupom. **Historik Lučkaj tvrdí, že mukačevská eparchia i pred biskupom Jánom bola vedená biskupmi gréckeho (pravoslávneho) pôvodu** a len z dôvodu tatárskeho vpádu (1241) eparchia zostala dočasne vakantnou, ale že i v tom čase, keď nebola obsadená biskupom, bola vedená moldavskými a haličskými biskupmi. Po smrti biskupa Jána od r. 1498 do roku 1551 ani jedno meno vlastného biskupa na mukačevskej katedre sa nespomína, ale aj v tom čase zastupovali susední biskupi, ktorí dočasne spravovali eparchiu.

Biskup Vasilij I. (1551—1552), ako eparchiálny archijerej a súčasne predstavený Mukačevského monastiera prosil kráľa Maximilliána, aby pôda, ktorú odobrali monastieru miestni feudáli, bola vrátená, čo sa aj stalo. Feudáli však zachádzali tak ďaleko, že sa dokonca vmešovali do kanonických vecí cirkvi. Tak často dochádzalo k tomu, že feudáli dávali príkaz

súdu zrušiť sobáše úplne bez príčiny, stačilo, aby ich len jedna strana o to požiadala. Aj v tejto veci bola žiadosť biskupa Vasilija úspešná. Jeho nasledovníkom bol **biskup Vasilij II. Ardanovský.** Aj on veľa vytrpel od boháčov a dosiahol dokonca osobnú audienciu u kráľa Rudolfa, ktorému predniesol svoje sťažnosti. Feudálov to však ešte viac podráždilo a Sigizmund Rakovci ho prikázal uväzniť. Podržal ho vo väzení šesť mesiacov a oslobodil ho za výkupné 700 zlatých, ktoré zbierali veriaci, aby pomohli svojmu biskupovi. **Napokon však predsa len biskupa vyhnal jeho prenasledovateľ z eparchie.** Táto do neba volajúca nespravodlivosť zo strany feudálov voči pravoslávnej cirkvi nezložila na kolená ani duchovenstvo ani veriacich. Nebojácne ďalej bojovali za svoje elementárne práva, a ich boj bol úspešný. Biskup Vasilij sa vrátil k svojmu stádu. Keď zomrel, jeho žezlo prevzal biskup Illarion (1556—1567), ktorý bol súčasne i predstaveným Hruševského monastiera v Maramoroši. Ani on sa nevyhol konfliktom s vládnúcou triedou, ktorá tentoraz uložila neúnosné dane chrámom a duchovenstvu.

O existencii mukačevskej eparchie svedčí oficiálny referát, ktorý bol poslaný do Vatikánu, z roku 1654, referát rímsko-katolíckeho arcibiskupa Lippaya, kde sa hovorí: **„Pod Karpatmi od Spiša po Maramoroš žijú pravoslávni Rusíni a je ich 300 000 duší, majú približne 600 kňazov, slúžia bohoslužby v cirkevnoslovanskom jazyku“...**[10])

Nasledovníkom biskupa Illariona **bol biskup Amfilochij.** Jeho pôvod nie je známy. Ako mukačevský biskup sa zúčastnil na pravoslávnom sobore v Brest-Litovsku, **ktorý odsúdil úniu, ktorá tam bola uzavretá r. 1596.**[11]) Podrobnosti o biskupovi Amfilochiovi sa nezachovali. Jeho nasledovníkom sa stal **biskup Havriil**, ktorý vynikal v neúnavnej práci pre upevnenie pravoslávnej cirkvi. Vo svojich právach bol utvrdený dekrétom (1559), ale nevyhol sa väzneniu. Prenasledovanie ho predčasne usmrtilo a jeho nasledovníkom sa stal **biskup Hilarij (1569)**, ktorý bol tiež potvrdený vo funkcii svetským dekrétom.

Biskup Sergij 1601—1617 bol vysvätený na biskupa v Kyjeve.[3]) V tej dobe vznikli na Podkarpatsku politické zmeny. V dôsledku revolúcie, ktorú viedol Štefan Bočkaj, Prešovsko spolu s Podkarpatskom prešlo k sedmohradským kniežatám, ktorí boli protestantmi. Voľbu Sergia na biskupa dekrétom potvrdil Št. Bočkaj. Hoci vzťahy biskupa k vládnúcim kruhom boli dobré, predsa miestni feudáli sa chceli priživiť na účet cirkvi, proti čomu biskup Sergij rozhodne bojoval. Pretože latinskí misionári zo Západnej Ukrajiny preniesli svoju činnosť na Podkarpatsko, pripravujúc tak „úniu“, biskup Sergij, ako bdiaci arcipastier, odhaľoval tieto machinácie, so svojím klérom hatil ich plány, čo sa mu aj stalo osudným. **Jeho neprajníci dosiahli toho, že bol vyhnaný z mukačevskej katedry.** Bol nútený odísť k pravoslávnym do Moldavska, ale býval aj v Hruševskom monastie-

ri, kde zomrel roku 1623. Po jeho odchode z eparchie r. 1618 **viedol eparchiu biskup Eufimij**, pravdepodobne jeden z moldavských biskupov.

Po smrti biskupa Sergija, podľa kánonov cirkvi, bol zvolený za biskupa Parfenij, svetským menom Petronij. Roku 1625 dostal schvaľovací dekrét od G. Betlena, ako biskup **„všetkých chrámov gréckeho (pravoslávneho) obradu v župách: Bereh, Už, Maramoroš, Soboľjč, Zemplín, Spiš, Šariš".**[12]) Toto svedčí o ohromnom území, ktoré patrilo mukačevskej eparchii v XVII. stor., pred uzatvorením únie. Boj o vládu medzi sedmohradskými a maďarskými kniežatami prebiehal neustále, čo sa nepriaznivo odrážalo na živote cirkvi. Duchovenstvo so svojím biskupom bolo ako lopta na ihrisku, často znášalo údery od jedných i druhých, jednými i druhými bolo vykorisťované. Nasledovníkom biskupa Parfenija **bol zvolený Ján II. (Grigorovič) — 1627—1633**, s titulom biskupa mukačevského, maramorošského, šarišského a dr. Bol to jeden z najvzdelanejších archijerejov toho času. Okrem latinčiny ovládal aj iné cudzie reči a v teológii **vynikal hlbokou učenosťou.**[13] Pretože biskupi nemohli bez zvláštneho povolenia uskutočňovať svoje vizitácie v eparchii, po naliehavej prosbe knieža G. Betlen dovolil biskupovi Jánovi konať návštevy po eparchii, v chrámoch a v školách. Bolo to ozaj nutné, lebo latinskí misionári usilovne pracovali medzi duchovenstvom a pravoslávnym obyvateľstvom a pripravovali pôdu pre úniu. Biskupovi Jánovi dokonca bolo dovolené otvárať nové školy, kde sa učilo staroslovansky a rusky; učil sa i grécky, latinský a židovský jazyk. Je to jediný prípad, ktorý uvádza história, že totiž v tých dávnych časoch bola daná možnosť činnosti cirkvi, avšak bolo to dočasné riešenie s určitým cieľom.

Ak by sme analýzovali stav pravoslávnej cirkvi v tých dávnych časoch, museli by sme konštatovať, **že pravoslávna cirkev nemala možnosť slobodne uskutočňovať svoje bohumilé dielo.** S výnimkou malých prestávok, kedy skutočne mohla využívať svoje práva. Taký je osud Nevesty Christovej — pravoslávnej cirkvi, ktorý jej určila Vševedúcnosť Božia. Ak dokonca Spasiteľ náš Isus Christos bol podrobený urážkam (Luk. 2, 34), ak sa zdalo, že zvíťazili pri ukrižovaní na Golgotskej hore, o to viac nás zaráža, že oslepení farizeji, ktorí toto všetko robili, si mysleli, že tým slúžia Bohu (Ján 16, 2). Ukrižovanie uskutočnili preto, lebo hlboko morálne padli. Boh dopustil, aby dočasne toto zlo naplnilo svoju mieru, ale potom predniesol svoj spravodlivý súd. Tak aj cirkev Christova najprv obdržala víťazstvo nad zlom, bez fyzickej sily, len prostredníctvom mravnej moci viery, lásky a cnosti. **Ozbrojila sa trpezlivosťou, horúcou modlitbou tak, ako dnes, keď proti našej pravoslávnej cirkvi zo všetkých strán sa zhromaždili ľudia, ktorí našu cirkev nenávidia.** Sme pevne presvedčení, že **„Hospoď je blízko"** (Fil. 4, 5) k nám, ktorí Ho vzývame v pravde (Žalm 144, 18). V prvých dobách išlo o kresťanstvo ako také a cirkev odpovedala krvou mučeníkov a ústami sv. apoštolov a učením sv. Otcov cirkvi. A víťazstvo prišlo. **Tak aj utrpenie našich veriacich a duchovenstva v Záluziciach, Litmanovej, Stropkove, Kuzmiciach, Jakubanoch a inde — ich hrdinstvo za Christovu pravdu prinesie Bohom požehnané plody.** Naši neprajníci na nás idú mečom a ohňom, ale my len menom Pána a Boha nášho (Žalm 19. 8).

Nestor D. G.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

1) Frant. Přikryl: *Památka sv. Cyrila a Metoda, Praha, 1933.*
2) J. Žatkovič: *Naris istoriji Hruševskoho monastyrja, Ľvov, 1906.*
3) I. G. Kolomijec: *Očerki po istoriji Zakarpaťja, Prjašev, 1955.*
4) I. S. Svencickij: *Materialy po istoriji... Karp. Rusi, Ľvov, 1905.*
5) I. N. Meľnikova: *Zakarpatskaja Ukrajina..., Prjašev, 1952.*
6) Georgij Gerovskij: *Prjaševščina..., Praha, 1948.*
7) P. I. Ivašina: *Svetlo Pravoslávia, č. 4, Prešov, 1949.*
8) *Naukovyj zbornik, Užhorod, 1923.*
9) Michajlo Hruševskyj: *Istorija Ukrajiny Rusi, zv. I., Kyjev, 1912.*
10) *Užhorodskij urbarium z 1701 r.*
11) A. Petrov: *Materialy dľa istoriji Uhorskoj Rusi, S. — Peterburg, 1905.*
12) P. I. Ivašina: *„Jedinaja cerkov" Americký časopis č. 1, 1957.*
13) O. Irinej Kondratovič: *Istorija Podkarpatskoj Rusi, Užhorod, 1925.*

Akého si náboženstva, viery?

(pokračovanie)

UŽHORODSKÁ ÚNIA. Slovenské a ukrajinské obyvateľstvo žijúce na území dnešného východného Slovenska a Zakarpatskej Ukrajiny bolo pôvodne pravoslávneho náboženstva. Do konca XV. storočia zakarpatskí Ukrajinci nemali vlastného biskupa, ale podliehali metropolitovi kyjevsko-haličskému, odtiaľ dostávali farárov a cirkevné knihy.

Koncom XV. storočia bolo zriadené pravoslávne biskupstvo v Mukačeve. Pravoslávna cirkev v katolíckom Uhorsku žila za ťažkých podmienok a bola len tolerovaná. Uhorskí králi zastali sa pravoslávnej cirkvi len vtedy, keď útlak presahoval všetky medze. Pápeži neraz urgovali u uhorských kráľov, aby vykorenili **„pravoslávnych schizmatikov"**. Roku 1471 pápež Sixtus IV. píše uhorskému kráľovi Matejovi Korvínovi, **že je potrebné heretikov Rusínov v Uhorsku prinavrátiť na katolícku vieru alebo vykoreniť a celkom zničiť, bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú".** Miestni pravo-

slávni duchovní boli panskými nevoľníkmi podobne ako ich veriaci, sedliaci. Museli plniť všetky feudálne záväzky a odrábať panské. Často sa stávalo, že páni brali na panské farárov násilne od oltára.

V takom stave žilo pravoslávne duchovenstvo na východnom Slovensku a Zakarpatsku začiatkom XVII. storočia, pred prvými pokusom o úniu. Nie je div, že na takto zúbožené duchovenstvo pôsobili prísľuby katolíckych agitátorov (jezuitov), ktorí mu sľubovali hmotné i právne zrovnoprávnenie s katolíckym duchovenstvom, ak pristúpi k únii.

Pravoslávie u nás vzdorovalo pokusom o úniu 150 rokov po brest-litovskej únii. Tento odpor bol umožnený medzinárodne-politickými podmienkami v Uhorsku. Po bitke pri Moháči roku 1526, v ktorej zahynul sám uhorský kráľ Ľudovít II., Turci sa zmocnili uhorskej roviny s mestom Budínom. Z Uhorska ostalo len Sedmohradsko (severná časť Rumunska) a severozápadná časť, t. j. dnešné Slovensko. Hlavným mestom Uhorska vtedy sa stala Bratislava. Na uhorský trón sa dostávajú nemeckí Habsburgovia, ktorí mali zachrániť Uhorsko pred Turkami.

Súčasne začal sa v Uhorsku rozširovať protestantizmus. Zdalo, sa že v Uhorsku nadchádza katolíctvu koniec. Katolíctvo zachránili vnútorné rozpory medzi protestantmi ako aj s jezuitmi, ktorí boli povolaní do Uhorska 1540. r. **Veľkú úlohu v boji proti reformácii hral kardinál Peter Pázmány,** ktorý získal pre návrat na katolícku vieru viac ako 30 najvýznamnejších aristokratických rodín. Pázmány získal pre katolíctvo i aristokratickú rodinu Juraja Drugetta, vládcu humenského panstva, ktorý neskoršie hral veľkú úlohu v boji proti pravoslávnym.

Na radu kardinála Pázmánya, Juraj Drugett založil roku 1613 v Humennom jezuitské kolégium, **ktoré malo viesť boj proti protestantom a pravoslávnym.** Humenskí jezuiti dobre poznali spôsoby, akými ich poľskí druhovia zavádzali úniu koncom XVI. storočia. **Juraj Drugett pozval si na pomoc uniatskeho biskupa Afanázia Krupeckého z Peremyšľa, aby mu pomohol zaviesť úniu na východnom Slovensku a Zakarpatsku.** Humenským jezuitom a biskupovi Krupeckému podarilo sa nátlakom a rôznymi sľubmi zlákať niekoľkých farárov do únie.

Keď sa však o tom dozvedel **prostý dedinský ľud, napadol biskupa Krupeckého počas bohoslužieb v chráme, a nebyť Drugettovových hajnikov, ktorí streľbou rozohnali vzbúrený ľud, bol by odtiaľ Krupecký živý neodišiel.** Tak skončil prvý pokus o úniu u nás. Medzitým únia si získavala stúpencov medzi duchovenstvom, ktoré z materiálnych a sociálnych príčin bolo nútené pristúpiť k únii. Myšlienke únie bola priaznivá i tá okolnosť, že mukačevskí pravoslávni biskupi a ich duchovenstvo pochádzali väčšinou z Haliče, kde únia už zapustila korene.

Prvým biskupom, ktorý sa prihlásil k únii, bol Vasiľ Tarasovič, ktorý sa stal mukačevským biskupom roku 1633 za pomoci jezuitov. Jezuiti vtedy s obľubou volili takúto taktiku, a do význačných funkcií v pravoslávnej cirkvi pomáhali ľuďom, ktorí tajne s úniou súhlasili. **Avšak sedmohradské knieža nesúhlasilo s Tarasovičovým uniatstvom, a preto biskup Tarasovič bol uväznený veliteľom mukačevského zámku kapitánom Ballintom roku 1641.** Na zákrok samého kráľa Ferdinanda III. bol roku 1641 Tarasovič prepustený na slobodu. Po prepustení nechal Tarasovič biskupstvo, ušiel do Viedne a do Mukačeva sa viac nevrátil.

Nakoniec to, čo sa nepodarilo chytrým jezuitom, podarilo sa jednej žene, grófke Anne, rodenej Jakuševič, Chorvátke, vdove po Jánovi Drugettovi. Úniu pripravila za výdatnej pomoci svojho brata jagerského rím.-kat. biskupa Juraja Jakušiča a prirodzene, za pomoci užhorodských jezuitov a dvoch haličských mníchov Parfénia Roztopčinského a Gabriela Kossoviča. Podľa niektorých prameňov únia bola vyhlásená v užhorodskom zámockom chráme dňa 24. apríla 1646, podľa iných prameňov 24. apríla 1649. **Z 800 pravoslávnych farárov na úniu pristúpilo 63 zo západnej časti Zakarpatska.**

12. Otázka: Je únia nejakou zvláštnou cirkvou, ako napríklad rímskokatolícka alebo pravoslávna, keď sa nazýva grécko-katolíckou cirkvou?

Odpoveď: Únia, alebo grécko-katolícka cirkev nie je samostatnou cirkvou, ale je to cirkev rímsko-katolícka s naším — pravoslávnym obradom. Inými slovami je to viera katolícka — západná, rímska. Ale, aby sa nepovedalo, že píšeme stále iba „nepravdu", poslúžime si správou z Katolíckych novín, č. 47, z 23. novembra 1969, kde na str. 5. pod titulkom Obnovený chrám v Renčišove hovorí sa toto: „Ich prítomnosť (t. j. rím.-kat.) na bohoslužbách (gr.-katolíckych) jasne dokumentovala, že veriaci obidvoch obradov sú dietkami jednej, svätej katolíckej a apoštolskej cirkvi, ktorej viditeľnou hlavou je rímsky Otec, pápež."

13. Otázka: V čom sa líši viera, alebo učenie rím.-katolíckej cirkvi od učenia cirkvi pravoslávnej?

Odpoveď: V súčasnej dobe tento rozdiel sa javí v týchto hlavných bodoch: a) **v učení o prameňoch cirkevného učenia** — Sv. Písmo a sv. podanie, b) **o pochádzaní Sv. Ducha,** c) **o prvorodnom — dedičnom hriechu,** d) **o ospravedlnení a spasení človeka,** e) **o Cirkvi a jej organizácii** (pápežský primát, f) **o počatí Panny Márie,** g) **o sv. tajnách** (sviatostiach), h) **o posmrtnom súde človeka a o tzv. očistci.**

14. Otázka: Sú to neprekonateľné rozdiely až natoľko, aby vylúčili akúkoľvek možnosť uskutočniť dávnu túžbu kresťanov — zjednotiť sa v jednej svätej Cirkvi Christovej?

Odpoveď: Podľa osobného názoru autora tohto článku, najťažším kameňom, ktorý stojí na ceste zjednotenia, je učenie o pápežskom primáte.

15. Otázka: V čom spočíva učenie o Cirkvi a jej zriadení, ako aj prečo vznikli rôzne, nejednotné učenia o tejto veci?

Odpoveď: Na túto otázku predkladáme našim čitateľom obšírnejší článok.

O ZRIADENÍ CIRKVI, O PÁPEŽSKOM PRIMÁTE A NEOMYLNOSTI

Učenie o Cirkvi a o jej zriadení v rím.-kat. teológii má prvoradý význam. To preto, že táto otázka je základným učením, na ktorom je postavený celý pápežský, alebo tzv. ultramontanský systém všetkých dogmatických a iných cirkevných zvláštností, ktorými sa líši rím.-kat. učenie od pravoslávneho. Podstata toho učenia spočíva v tom, že hoci učenie rímskej cirkvi sa stotožňuje s pravoslávnym o vzniku Cirkvi a jej úlohe, predsa sa líši v otázke o hlavenstve v Cirkvi, najmä o pápežskom primáte a jeho neomylnosti vo veciach učenia o viere a mravnosti.

Podľa pravoslávneho učenia, kresťanská Cirkev má jednu božskú a večnú hlavu, a to samého Isusa Christa, ako o tom svedčí aj Písmo sv.: **„A všetko podal pod jeho nohy a jeho dal za hlavu nadovšetko cirkvi, ktorá je jeho telom, plnosťou toho, ktorý si naplňuje všetko vo všetkom“,** (Efez. I, 22–23); **„Muž je hlavou ženy, ako Christos je hlavou Cirkvi“,** (Efez. V, 23); **„On je hlavou tela, cirkvi...“** (Kolos. I, 18) atď. Cirkev dostáva od Isusa Christa život, rozum, a svojím milostným pôsobením úplne ju preniká a ochraňuje až do konca sveta (Mat. XXVIII, 20).

Opačne učí rím.-kat. cirkev. Podľa jej učenia Cirkev Christova má dve hlavy: viditeľnú (pápeža) a neviditeľnú (I. Christa). Neviditeľná hlava – Christos sa nachádza na nebesiach a viditeľná – rímsky pápež – na zemi.

(pokračovanie)

A EŠTE UPOZORNENIE: Ak by niekto chcel darovať peňažitý dar na tlač, peniaze nech pošle na adresu: Redakcia časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda, Prešov, ul. SRR č. 1 obyčajnou poštovou poukážkou, na ktorú poznamená čitateľne svoje ct. meno a poznámku „dar na tlač“. Postupne budeme uverejňovať všetkých darcov. Ďalej upozorňujeme tých, ktorí by si ešte chceli predplatiť časopis Odkaz sv. Cyrila a Metoda, aby peniaze neposielali nám, ale aby si časopis predplatili na svojej pošte alebo u svojho poštového doručovateľa, ktorý je povinný od nich predplatné na tento rok prevziať. Ak by ste mali ťažkosti, obráťte sa na adresu redakcie, ktorú sme uviedli vyššie!

Postrehy z cesty

(pokračovanie)

Bohojavlenský patriarší katedrálny chrám v Moskve.

Kalich utrpenia sa už prelieval a práve v tom ťažkom čase pre našich pravoslávnych ľudí, vďaka príhovoru Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, prišla správa z Moskvy, že ruská pravoslávna cirkev pozýva študentov a učiteľov našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove na návštevu ruských svätýň.

A tak 15. júla 1969 o 15. hod. sme na československo-sovietskej hranici na stanici Čierna nad Tisou. Krátka previerka cestovných dokumentov a vlak sa pohýňa. A hľa, prvá stanica na sovietskej strane – Čop. Tam sme čakali viac ako hodinu. Mnohí z našich pútnikov, ako už bolo povedané, sa ocitli prvýkrát na sovietskom území a keď sa vlak zastavil, ponáhľali sa obzrieť si pohraničné mesto. Tí, ktorí zostali vo vlaku, mali zriedkavú možnosť vidieť a pocítiť prekladanie vagónov z našich koľajníc na široký rozchod sovietskej železnice. A potom sme išli ďalej. Okolo nás sa míňali známe, najmä starším z nás, stanice: Batevo, Svaljava, Volovec a iné. Ani sme nestačili sa pokochať dosýtosti krásou prírody, ktorú sme videli z okien a už sme boli v karpatskom priesmyku. Lúče zapadajúceho slnka, ktoré pozlátili vrchy Poloninských hôr a krásne počasie letného podvečera znamenali pre nás nezabudnuteľnú panorámu Karpát.

Keď sme Karpaty minuli, ocitli sme sa na širých rovinách západnej Ukrajiny. Okolo ôsmej hodiny večer vlak zastavil na veľkej stanici mesta

Ľvova. Po tejto zastávke sa vlak vydal s nami na ďalekú cestu Kyjev — Moskva. Cez Kyjev sme prechádzali v noci (nad ránom) a nasledujúceho dňa, približne o 17. hod. m. času sme došli do Moskvy.

Na stanici nás privítal predstaviteľ Oddelenia zahraničných stykov ruskej pravoslávnej cirkvi, d. o. prot. Nikolaj Petrov, okr. blahočinný severného okruhu Moskvy so svojimi pomocníkmi. Prvé slová, ktorými nás otec protojerej pozdravil, po príjemnom zoznámení sa, boli slová žalmistu: „Hľa, aké krásne, aké milé je to, keď bratia žijú pospolu..." (Ž 133, 1). Naozaj, lepších a výstižnejších slov než boli tieto, pri podobnej príležitosti ťažko nájsť. Ihneď sme pocítili, že sme medzi svojimi priateľmi a bratmi.

A sme v Moskve!

Sme v hlavnom meste Sovietskeho zväzu! Sme vo vlasti veľkých svätcov a mučeníkov Ruskej zeme: svätiteľov Petra a Alexija, Jonu a Filipa, Nikona a Germana... Sme v Moskve Vasilija Blaženného!

Po srdečnom privítaní naši hostitelia nás odviezli do hotela „Jaroslavskaja", kde sme boli ubytovaní. Tu treba pripomenúť, že celá organizácia nášho pobytu, a to nielen v Moskve, ale vo všetkých mestách, kde sme mali to šťastie byť, bola výborná, nehľadiac na to, že sme prišli do Moskvy v dosť nevhodnom čase, v čase letných prázdnin, keď všetky hotely boli preplnené turistami.

Po večeri toho dňa, necítiac únavu z cesty, mnohí z nás vyšli do ulíc vysvietenej večernej Moskvy. Obďaleč nášho hotela sme videli chrám Tichvinskej Božej Matky. Chrám bol práve v oprave, jeho kupoly boli vymaľované modrou farbou so zlatými hviezdičkami. Neďaleko od chrámu bola vysoká televízna veža a monumentálny pamätník kozmonautov. V noci, keď je celá Moskva osvetlená bohatými reklamami, modré kupoly chrámov so zlatými hviezdičkami pripomínali hlboké modré nebo.

Nasledujúceho dňa po raňajkách, sme si išli obzrieť mesto. Hovorím „po raňajkách", ak to možno nazvať raňajkami, lebo u nás v Československu tak vyzerá obed a obedy sú tu bohaté hostiny, aké u nás bývajú len na veľké sviatky. A to opäť hovorím nie len o Moskve, ale o všetkých miestach, kde sme boli. A pre koho sú moje slová málo presvedčujúce, tomu radím, aby navštívil Sovietsky zväz a osobne sa presvedčil o otvorenosti a pohostinnosti ruských ľudí. Navštívili sme niekoľko moskovských chrámov: chrám už spomenutý, t. j. chrám Tichvinskej Božej Matky, chrám sv. apoštolov Petra a Pavla, chrám Znam. Božej Matky, Voskresenský chrám v Sokoľnikách a iné. Pri vchode do Voskresenského chrámu privítal nás d. o. prot. Pavel Sokolovský česky. V tomto chráme pred ikonou Iverskej Božej Matky naši duchovní odslúžili moleben k Presvätej Bohorodičke. Tento chrám sa líši od iných moskovských chrámov svojím vnútrajškom. Steny sú po oprave

nie tak vymaľované, ako boli predtým, ale sú z väčšej časti biele, bez malieb. Touto zvláštnosťou nám pripomínali steny našich chrámov v Československu. Neviem prečo, ale tu sme sa cítili ozaj ako doma. A keď po molebene naše ženy — pútnice zaspievali našu mariánsku pieseň:

Prečistaja Divo Mati, Marie slavna,
Istočniče blahodati, Marie slavna.
Archanheli na nebi a my hrišni na zemli
Proslavľajem Mater Božu, čistuju Divu.
Chrani viru pravoslavnu, Marie slavna,
Christom Bohom osnovanu, Marie slavna.
Jasna zarja svitila, Maria sja molila,
Za christijan pravoslavnych Boha prosila...

už vtedy sme sa neubránili dojatiu a v očiach sme mali slzy. Buď z nadbytku radosti, že sme medzi svojimi, ľuďmi jednej viery, alebo zo smútku nad poznaním, že časť nášho národa, ktorého predkovia boli pravoslávni, ešte i dnes žije v temných zväzkoch s Rímom — v únii. Nešťastný náš ľud, najmä na východnom Slovensku, ktorý bez náboženského i bez národnostného upovedomenia je natoľko dezorientovaný, že necíti žiadny cit spolupatričnosti k tej alebo inej národnosti, alebo vierovyznaniu. Tak ho vychovala neblahá únia... (pokračovanie)

Pravoslávie na Západe

Pravoslávie je len jedna časť veľkého bratstva kresťanov, ktorí žijú na všetkých kontinentoch sveta tak, ako aj ono je tiež rozšírené po celom svete.

Veľmi je rozdielny život, prax, práca a učenie kresťanstva na Východe. Táto rozdielnosť sa teraz skúma nielen teológmi rozdielnych náboženstiev, ale aj sám ľud to pozoruje, najmä vtedy, keď sa pozrie kresťan z Východu na Západ, alebo naopak. Pravoslávie so svojou štruktúrou, životom, obradom veľmi zaujíma svet na Západe. A to preto, že tam nepoznali pravoslávie predtým, alebo ho poznali len veľmi čiastočne.

Medzi tým, keď sa pravoslávie dostalo aj na Západ v svojom pravdivom rúchu, odkrylo sa niečo, čo osvojuje srdce i dušu svojou krásou, hĺbkou viery, bohatstvom obradu a demokratickým

riadením. Skoro nie je človeka, ktorý by vyšiel z pravoslávneho chrámu, aby sa tu duchovne neposilnil pri tak peknom bohoslužení, ktoré vie precítiť srdcom a je zrozumiteľné i jeho jazyku.

Ikony v pravoslávnych chrámoch vynikajú esteticky i umelecky, približujú veriaceho k tým svätým, ktorí sú na ikonách. Isusa Christa vidia na ikone, akoby On bol pred nami. Melódie cirkevného spevu približujú sa k človeku, k jeho srdcu. Obsah týchto je mu zrozumiteľný.

Pravoslávne chrámy sú vyhľadávané nielen pravoslávnymi veriacimi, ale aj veriacimi iných kresťanských vierovyznaní. Tu život pravoslávneho veriaceho je modlitebný, nábožný. Sú prípady, že v niektorých rímsko-katolíckych a protestanských kláštoroch zavádzajú bohoslužby podľa čisto pravoslávneho typikonu.

Cieľ zavádzania bohoslužby podľa pravoslávneho typikonu v kláštoroch je ten, že sa študuje čistota a pôvodnosť (prvopočiatky) bohoslužieb z dôb sv. otcov. Pravoslávna cirkev zachovala bohoslužby sv. Jána Zlatoustého, sv. Vasiľa Velikého, sv. Grigorija.

Toto aj napomáha teraz v ekumenickom hnutí poznať sa navzájom, je to láska a modlitba za všetkých kresťanov i nekresťanov (Mat. 5, 44).

Je preto želaním každého pravoslávneho veriaceho, či už je na Východe alebo na Západe, aby vždy bol dobrosrdečný, zhovievavý, pracovitý, aby slova nášho Spasiteľa: „Podľa toho vás poznajú, že ste moji učeníci, akú máte medzi sebou lásku" (Ján 13, 35) boli skutkom u všetkých kresťanov. Veď život pravoslávneho veriaceho je syntézou všetkých evanj. prikázaní, ideálov, ktoré naplňujú dušu jeho. Sme hrdí na históriu našej Cirkvi, lebo táto je čistá. Túto knihu dejín môžeme otvoriť na hociktorej stránke a nenájdeme tam nič zlého, lebo túto spravuje Duch sv. a jej Hlavou je sám Isus Christos, v ktorom niet škvrny.

FH

ZO ŽIVOTA PRAVOSLÁVNEJ BOHOSLOVECKEJ FAKULTY

Ministerstvo kultúry SSR dekrétom zo dňa 27. XI. 1969 vymenovalo doc. Andreja **Hniďaka za riadneho profesora** Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a odb. asistenta **o. Štefana Pružinského za docenta** Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove dňom 1. januára.

Redakcia sa týmto pripája ku všetkým gratulantom a želá našim akademickým hodnostárom veľa úspechov v ich pedagogickej a odbornej práci v prospech sv. pravoslávia. **Na mnohaja i blahaja lita!**

PROT. MICHAL KERNAŠEVIČ

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

NOVÁ EPOCHA ŽIVOTA PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČSSR

Z uvedených dôvodov aj menovaný kňaz ocitol sa v Ladomírovej ako na štvrtej farnosti. Jemu sa omrzel tiež taký „kočovnícky" život, a preto pustil sa do poriadnej roboty.

Jednou z príčin, pre ktoré si tu kňazi nepochvaľovali, bol problém s vodou. Aby sa raz navždy vyriešil, zišli sa Ladomírčania 13. decembra 1965 (presne 40 ľudí) okolo fary a dali sa do roboty. Aktívne tejto roboty — s lopatou v ruke — sa zúčastnil aj tunajší kňaz a do večera toho istého dňa už bol kanál dlhý 240 m, vykopaný pre vodovodné potrubie. Asi o dva dni prišli z Krajného Čierneho traja brigádnici na čele s Nikolajom Ducarom a v uvedenej vzdialenosti od fary vykopali studňu, takže do konca 1965. roku bol problém s vodou vyriešený.

V nasledujúcom roku sa urobila nová cesta k fare, zaviedol sa trojfázový elektrický prúd a telefón a celá budova fary sa obnovila. Všetka práca si vyžiadala náklad cca 15 000 Kčs.

21. februára 1967 zomrel v Stropkove na fare, kde dožíval svoj vek, bývalý tunajší kňaz d. o. archimandrita Oleg. *Tu vedľa chrámu bol pochovaný, ako si sám želal. Pohrebný obrad vykonal Preosvietený vladyka Nikolaj za asistencie 7 kňazov.*

26. februára 1967 *bol zrušený stropkovský arcidekanát a tunajšia farnosť bola pridelená, ako aj ostatné farnosti stropkovského arcidekanátu, do bardejovského arcidekanátu.*

17. septembra 1967 *je pamätným dňom pre tunajšiu farnosť. V tento deň sa tu uskutočnila tradičná slávnostná púť v česť sviatku „Usiknovenija čestnyja hlavu Ioanna Krestiteľa", na ktorú sa zišlo nebývalé množstvo veriacich. Správca farnosti nestačil vítať nové sprievody veriacich, ktoré sa k nám hrnuli zo všetkých strán. Spomeniem tu aspoň tie väčšie, a to zo Stropkova, Stakčína, z Driečnej, Písanej, Kružľovej, z Vápeníka, Svidníka, Vyškoviec, Šemetkoviec a in. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil na tejto púti Preosvietený Nikolaj, biskup prešovský, ktorého sem doprevádzal d. o. mitr. prot. Peter Spišák, riaditeľ ÚER. Menovanému vladykovi pri bohoslužbách asistovalo 15 duchovných. Sv. liturgia sa slúžila na tribúne vôbec po prvý raz na tejto púti, z južnej strany chrámu. Počasie veľmi prialo veriacim. Spev pod vedením tunajšieho kantora Jána Vargu bol jedinečný. Epištolu prečítal Ján Kapraľ, kantor zo Stakčína. Chrám bol vyzdobený rôznymi heslami náboženského významu. Tak napr. na stene pri hlavných dverách bol plakát s textom o príčine vzniku tejto púte. Pod ním bol menší s textom: „Priidite ko Mni vsi truždajuščijisja i obremenennyji i Az upokoju vy". Nad obetným stolom visel obraz s Ukrižovaným, nad ktorým bol zasa nadpis: „Se Ahnec Božij, vzemľaj hrichi mira".*

V septembri 1967. roku *bol dovezený náhrobný kameň na mohylu dr. Eugena Podhajeckého. Pomník urobil p. Ján Bodnár zo Stropkova za 1300 Kčs.*

Marec 1968 — začiatok demokratizácie v našej vlasti.

22. marca 1968 prezident Antonín Novotný odstúpil.

Stalo sa to v dôsledku novej politiky v našom štáte — z demokratizácie, ktorá znamenala naprostú slobodu prejavu. Každý si želal to, čo podľa jeho subjektívneho náhľadu bolo správne a žiadúce. Povolilo sa všetko, aj chuligánstvo, ktoré vyčíňali nielen nejaki výrastkovia, ale dospelí ľudia — kresťania. Naše duchovenstvo sa tu ocitlo v prekérnej situácii. Z milosti jedných sme boli trpení a z nemilosti druhých — kresťanov, bití. Po dedinách začali chodiť rôzni agitátori, ktorí žiadali od veriacich podpisy na obnovenie únie. Aj naše rádiovysielanie pre Rusínov, začalo agitovať na úniu, lebo dr. Vasiľ Hopko, bývalý uniatsky biskup, podpísal vraj záväzok kompetentným osobnostiam ukrajinského rozhlasu v Prešove, že ak mu dopomôžu k únii, zaväzuje sa a ručí, že aj ukrajinizácia Prešovska bude realizovaná. A takto, tí istí, ktorí len ešte pred rokom si robili posmešky z Cirkvi, z duchovných, ktorí popierali existenciu Boha, teraz začali kričať do rádia: ...„vzjali vam zemľu i viru" a sľubovali ľuďom vrátiť všetko naspäť. Chvála Bohu, že táto demokratizácia sa zatiaľ uskutočňuje bez prelievania krvi.

Vzhľadom na to, že koleso demokratizácie sa už veľmi rýchlo roztočilo, vynucuje sa tu požiadavka zaviesť nejaký poriadok. Preto sa urýchlila voľba nového prezidenta. A tak teda

30. marca 1968 bol zvolený nový prezident našej vlasti — arm. generál Ľudvík SVOBODA.

Človek, ktorému je vyše 70 rokov, zaujíma najprednejšie miesto v našom štáte, lebo poslanci rátajú s jeho autoritou, nadobudnutou v boji o naše oslobodenie.

Tento mesiac a vôbec celé obdobie Veľkého pôstu bolo veľmi ťažké pre dušpastierov pravoslávnej Cirkvi. Biskup Hopko hoci i nie celkom zdravý, ale za morálnej a materiálnej pomoci rím.-kat. cirkvi žiadal od vlády rehabilitáciu gr.-kat cirkvi. Za tým účelom podal žiadosť Národnému zhromaždeniu, opis ktorej zaslal aj na naše eparchiálne úrady. Z tohto dôvodu náš vladyka Nikolaj, biskup prešovský, zvolal mimoriadne zasadanie arcidekanov na 28. marca, ktorého som sa zúčastnil aj ja. Zasadania sa zúčastnil aj Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej so svojím kancelárom d. o. mitr. prot. dr. J. Novákom. Na zasadaní bol vypracovaný plán činnosti v záujme našej cirkvi a patričné žiadosti, ktoré sa poslali na kompetentné inštitúcie.

Aj p. biskup Hopko mal svoj plán, ktorý sa mal uskutočniť jednotne na všetkých farnostiach za pomoci určitých ľudí, ktorí sú dnes veľmi známi všade, lebo sa preslávili svojou aroganciou. *Títo ľudia mali totiž, podľa tohto plánu vtrhnúť do chrámov na Kvetnú nedeľu, nášho kňaza zobliecť a takto okupovať farnosť. Bohu chvála, tento plán sa im nepodarilo realizovať. Ovšem pre našich kňazov to bol veľmi závažný psychický nátlak.*

11. apríla 1968 J. P. vladyka Nikolaj zvolal do Prešova celoeparchiálne zhromaždenie duchovných. Všetkých nás bolo 109. *Na ňom sme sa dozvedeli, že do Paschy nikomu sa nič nestane a po Veľkej noci, že sa povedú jednania medzi predstaviteľmi našej cirkvi a uniatskej.*

Aj Ladomírovú nezabudol navštíviť v tých dňoch bývalý uniatsky kňaz Alexander Schudich. Prišiel sem preto, lebo uniati nechceli dávať svoje podpisy na úniu Jánovi Olejárovi. On mal síce väčší úspech ako jeho kantor, ale nie taký, aký snáď očakával.

(Pokračovanie.)

Z ústredia

CELOEURÓPSKA KRESŤANSKÁ KONZULTÁCIA V GWATTU, Švajčiarsko, sa konala v dňoch 25.—29. novembra 1969 v rámci Konferencie európskych cirkví na tému: **„Služba európskych cirkví pre mier a medzinárodné zmierenie v Európe".** Na tejto Konzultácii sa zúčastnilo 40 zástupcov európskych kresťanských cirkví, a to 10 z východnej Európy a 30 zo záp. Európy. **Za pravoslávnu cirkev v Československu bol na Konzultácii prítomný prot. K. Dušan Surma, riaditeľ Úradu ER v Prahe.** Po obvyklom predstavovaní boli dané potrebné pokyny k nastávajúcej práci a prevedená biblická analýza predmetu jednania **o mieri a medzinárodnom zmierení v Európe.** V prvý deň jednania večer bola prvá plenárna diskusia a potom rozdelenie práce do troch pracovných skupín. V druhý deň jednania predniesli svoje referáty rečníci z východnej, západnej a neutrálnej Európy. **Hlavný referát o mieri predniesol dr. Günter Jacob z Berlína, NDR, po ňom nasledovala bohatá diskusia a príprava materiálu pre jednotlivé pracovné skupiny. Na večernom zasadaní pracovných skupín predniesol každý delegát správu o mierovej a ekumenickej činnosti svojej cirkvi. Náš delegát hovoril nielen o doterajšej bohatej mierovej a ekumenickej činnosti pravoslávnej cirkvi v Československu, o jej účasti na medzicirkevných mierových a ekumenických zhromaždeniach, ale aj o ťažkostiach a prekážkach, ktoré v normálnom náboženskom živote a činnosti zapríčiňujú členovia obnovenej uniatskej cirkvi na východnom Slovensku, ktorí o nejakej spolupráci, zmierení a kresťanskej láske nechcú nič počuť.** Tiež zdôraznil potrebu okamžitej výstavby nových chrámov a farských budov v tejto oblasti. Tretieho a štvrtého dňa jednania pracovali jednotlivé skupiny na svojich návrhoch, ktoré majú byť predložené Konferencii európskych cirkví. Prvá skupina na tému: **„Služba kresťanov a ich cirkví pre mier"**, druhá skupina **„Spoločná práca cirkví pre mier"** a tretia skupina **„Zhodnotenie ťažkostí a možnosti k nájdeniu konkrétnej cesty, ktorá by viedla k európskemu systému bezpečnosti v rámci svetového bezpečnostného systému".** Ako vhodné návrhy delegáta zo ZSSR, prof. N. Zabolotského z Leningradu, tak aj námety nášho delegáta prot. K. D. Surmu, boli pojaté do návrhov 1. pracovnej skupiny. Tieto námety sa týkali optimistického názoru na svet a mierovú prácu, univerzálneho pojmu mierovej práce, pojmu o kráľovstve Božom, ako o kráľovstve mieru a zmierenia, sociálnych aspektov mierového úsilia cirkvi, neohraničenej mierovej činnosti cirkvi. Na štvrtý deň jednania sa skončili **v jednotlivých pracovných skupinách a podali plénu hlásenia o výsledkoch.** Potom nasledovala konečná úprava textov jednotlivých návrhov, ktoré boli všetkým delegátom rozdané v jazyku anglickom, francúzskom a nemeckom. Celú Konzultáciu výborne organizoval a **viedol generálny se-**

kretár Konferencie európskych cirkví pán Dr. Glenn Garfield Williams. Náš delegát, prot. K. D. Surma, pri tejto príležitosti ďakuje vedúcim činiteľom našej cirkvi a Sekretariátu pre veci cirkevné MK v Prahe, že mu umožnili sa na tejto dôležitej Konzultácii zúčastniť. Tiež ďakuje za vzácnu podporu a úprimnú spoluprácu p. prof. N. Zabolotskému z Leningradu a za prekladateľskú pohotovosť jeho výborných prekladateliek do všetkých svetových jazykov.

Riadne zasadanie pléna eparchiálnej rady pravoslávnej eparchie pražskej sa konalo v Prahe v utorok dňa 9. 12. 1969 pod predsedníctvom J. Blaž. metropolitu Doroteja. Na zasadnutí boli preberané najaktuálnejšie otázky a problémy pražskej eparchie i celej našej cirkvi, s ktorými sa v súčasnosti stretávame.

Významné životné jubileum

Dňa 3. januára 1970 sa dožil ThDr. ANDREJ MIHAĽOV, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove, päťdesiatich rokov svojho života. ThDr. A. Mihaľov sa narodil 3. 1. 1920 v Krásnom Brode, okr. Humenné. Po ukončení bohosloveckých štúdií v Juhoslávii, sa ako vojak zúčastnil odboja v Slovenskom národnom povstaní. V oslobodenej vlasti bol v civilnom zamestnaní, kým ho pravoslávna cirkev nezavolala do radov svojho duchovenstva. Prijíma svätenie a začína pracovať ako riaditeľ na Eparchiálnej rade pravoslávnej cirkvi v Prešove. Pri svojej zodpovednej práci si nachádza vždy dostatok času i pre prácu vedeckú, ba nezabúda ani na náš časopis, kde často vychádzajú jeho články. A tak v roku 1960 je promovaný na riadneho doktora teológie a ustanovený za profesora liturgiky a pastorálky na PBF. Dňa 1. septembra toho istého roku bol zvolený za dekana fakulty, ktorú to fukciu vykonáva do dnešných dní. Za svoju prácu v cirkvi a na mierovom poli bol vyznamenaný rádom „Za zásluhy o výstavbu" a radom cirkevných vyznamenaní.

Náš jubilant sa desať rokov venuje výchove mladých kádrov pre pravoslávnu cirkev na PBF. Je členom cirkevných ustanovizní. Pracuje súčasne v mierovom hnutí, v KMK a v Ekumenickej rade cirkví, kde je členom predsedníctva.

Želáme otci Andrejovi len to najlepšie v práci pre blaho pravoslávnej cirkvi, veľa Božieho požehnania a pevné zdravie.

Na mnohaja i blahaja lita!

Odpovedáme našim dopisovateľom

Nikolaj Fidina z Kadane, okres Chomutov a J. K. z Michaloviec. Ďakujeme Vám za Vaše listy a mravnú podporu. Verte nám, že pri čítaní listov Vašich a všetkých, ktorí nám píšu, cítime radosť a Vaše úprimné slová vlievajú do našich srdc viacej nadšenia a horlivosti k ďalšej našej a Vašej práci pre slávu nášho Spasiteľa Isusa Christa a Jeho svätú Cirkev.

Chápeme Vaše pohoršenie, brat Fidina, nad tým, **že mladí duchovní zradili svoju vieru hanebne, za judášske peniaze pridali sa na stranu tristoročných utlačovateľov našej pravoslávnej viery.** Áno, žiaľ, je to pravda. Našli sa aj takí čo zradili, ako aj ten, ktorého spomínate v liste. Nie je div, aj medzi dvanástimi učeníkmi našiel sa jeden, ktorý za peniaze zradil svojho Učiteľa, podobne zradili aj títo mladí duchovní svojich učiteľov, ktorí ich vychovávali v priebehu piatich rokov na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte. **Väčšina však ostala verná tradíciám nášho ľudu a pravoslávnej viere.** Našli sa aj takí, čo radšej volili cestu do civilného zamestnania, než do únie, keď ostali bez farnosti. Veríme, že raz príde čas, keď sa vrátia opäť na svoje pôsobiská, aby pokračovali vo svojej práci vo vinici Pánovej.

Júlia Hovancová a Ján Úporský z Čerhova pri Trebišove. Ďakujeme Vám za list a za pozdrav, ktorý ste nám pre redakciu poslali. Píšete, že sa Vám nepáčia naše **„nadávky a posudzovanie pápežov a katolíkov".** Neviem na čo konkrétne myslíte a čo chápete pod slovom „nadávky a posudzovania." Možno, že máte na mysli dejiny križiackych vojen a spôsoby, akými sa uzavierali únie. My sme dejiny nepísali, iba vypisujeme z nich, keď chceme oboznámiť našich čitateľov s tým, ako to bolo niekedy. **Iste, že by sme aj my písali radšej o peknom počasí a o krásach našej vlasti, ako o veciach, za ktoré sa hanbí každý čestný kresťan bez rozdielu náboženskej príslušnosti, keď číta dejiny stredoveku.** Píšete, že čítate okrem Katolíckych novín, Evanjelický posol, Slovo aj náš časopis Odkaz sv. Cyrila a Metoda. **Povedzte, prosím Vás, čítali ste v priebehu takmer 15-ročného jeho jestvovania, t. j. do roku 1968 nejakú „nadávku" na inú cirkev a veriacich iných cirkví?** Iste, že nie. A neboli by sme písali o tom ani dnes ani v budúcnosti, nebyť veľkého prejavu **„kresťanskej lásky" a „ekumeny" zo strany západných kresťanov voči nám a našej pravoslávnej cirkvi.**

Zaujímalo by nás, či ste v roku 1968 písali do iných redakcií, keď útočiť na pravoslávnych bolo v móde. Spomínate ekumenu a bratské nažívanie kresťanov, avšak nespomínate, či aj to je ekumena, keď gr. kat. duchovný volá do boja proti pravoslávnym slovami: **„Ďuro, ber krompáč do rúk a rež a rúbaj...!"**, alebo keď iný gr. kat. farár sa vyjadrí, že **„nezaškodí, keď trochu potečie krvi".** Vy to možno neviete. Neviete aj to, že na pravoslávnych títo a im podobní páni nabádali

svojich veriacich, aby hlásali medzi ľuďmi, **že pravoslávnych treba vysťahovať do Ruska, keď sympatizujú so ZSSR.** A kto to všetko žehnal? A či je to prejav kresťanskej lásky, keď jedni kresťania nedovolia pomodliť sa v svojom chráme, v chráme, ktorý oni a ich predkovia postavili? Musia opustiť svoj chrám, lebo to vraj patrí Vatikánu — pápežovi. **Či azda pápež je tak chudobný, že musí odoberať jeden jediný chrám pravoslávnym v Košiciach, aby bolo viacej poloprázdnych kostolov katolíckych a pravoslávni sa musia modliť a odbavovať svoje bohoslužby v izbe bytu jedného pravosl. duchovného?**

Ako je to možné, že Spasiteľ náš, Isus Christos nemal kde hlavu skloniť a Jeho samozvaný „nástupca" na zemi je najbohatším človekom na zemi? O tejto pravde sa môžete dočítať v knihe F. Vašečku: **Buržoázny štát a cirkev,** vydaný Slovenskou akadémiou vied v Bratislave 1957. Tu sa dozviete, akým spôsobom páni vo Vatikáne nadobudli obrovské bohatstvo zeme. **„Katolícka cirkev za služby preukázané otrokárskemu rímskemu cisárstvu získala obrovské pozemkové vlastníctvo tak, že od VI. storočia je nesporne najväčším statkárom Európy... Vatikán sa stal cez talianske banky jedným z najväčších kapitalistov sveta, jeho váha vo všetkých kapitalistických krajinách vzrástla nebývale, Vatikán nie je sluhom kapitalistických vykorisťovateľov, ale je jedným z nich. O podiele Vatikánu na svetovom vykorisťovaní nám dajú predstavu niektoré dáta a porovnania. Tak napríklad: Vatikán vlastní zlaté tyče v hodnote 7000 miliárd lír v zlate, USA 15 400 miliárd lír v zlate a Veľká Británia 2600 miliárd lír, z čoho vyplýva, že Vatikán je na druhom mieste."** (str. 95—101).

Tak bohatá svetová organizácia a dopúšťa sa toho, že berie chrámy chudobným pravoslávnym veriacim a nedovolí im ani poslúžiť a pomodliť sa Pánu Bohu. To podľa Vás nezasluhuje kritiku, ale písanie a informovanie o skutočnej pravde a nespravodlivosti, to áno!

Zapamätajte si, že písať pravdu a hlásať ju je našou svätou povinnosťou, lebo keď my budeme mlčať, **„vtedy kamene budú volať"** (Lk. XIX, 40).

Zo života prešovskej eparchie

DOJEMNÁ SLÁVNOSŤ NA EPARCH. RADE

● V utorok dňa 23. decembra 1969 náš Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, zažil prekvapenie. Znenazdajky sa na pravoslávny biskupský úrad začali schádzať pravoslávni duchovní, **aby pozdravili svojho archijereja pri príležitosti jeho narodenín a menín, ktorých sa v zdraví dožil v piatok — v deň sviatku sv. nášho otca Nikolaja.**

V mene duchovných blahoželal Preosvietenému vladykovi Nikolajovi o. prot. Peter Cuper, ktorý okrem iného povedal: **„Naša sv. pravoslávna cirkev prežíva ťažké časy. My, duchovní, máme starosti o naše farnosti, o svoje rodiny, ale Vy, Preosvietený vladyko, máte starosti o nás všetkých, preto sme sa dnes zišli, aby sme Vás čo najsrdečnejšie pozdravili a zaželali Vám veľa síl, zdravia a Božieho požehnania, aby ste aj naďalej mohli pásť svoje duchovné stádo na slávu Božiu a našej sv. pravoslávnej cirkvi."** Potom predniesol d. o. Vasiľ Prokopovič báseň:

Vladyko náš Nikolaje!

Vladyko náš NIKOLAJE,
my Vás v ľubvi mame.
Vo molitvách našich vsehda
na Vás spomíname.

Vladyko náš NIKOLAJE,
buďte pevnyj v duchu.
Za svjatuju našu viru,
prijmite i muku.

Bo i naši svjaty Otci,
svoje bars ľubili.
I za svoju svjatu viru,
mnoho poterpili.

Vy terpijte s nami vsimi,
bidu prožívajte.
Viru svjatu pravoslavnu,
s nami zachovajte.

My vsi dneskaj sja tu zijšli,
Vás tu posititi.
S svjatým otcem Nikolajem,
Vás pozdoroviti.

Vladyko náš Nikolaje,
my Vám tak želáme,
spivanočku pravoslavnu
my vsi Vám spivame.

Spivanočku Vám spivame
i Vás veličame.
Mnoho ščast'a Vášoj žizni,
vsi Vam želame.

Želame Vam naš vladyko,
vse preterpiti.
Ľubvi, miru blahodati
s nami sja dožiti.

Bo Vy mnoho proterpili,
svoje vse ľubili.
Narod ruskyj pravoslavnyj,
Vy zachoronili.

My Vam vsi tak želame,
mnoho blahodati,
viru svajtu pravoslavnu,
mž nas rozsivati.

Rozsivajte viru svjatu,
viru pravoslavnu,
Sámym Christom Spasitelem,
na zemľu nam danu.

Budte stolpom svjatoj víry,
víry svjatoj davnoj,
Iz vostoka osnovanoj,
Christom rozsivanoj.

Prítomní pravoslávni duchovní zaspievali Ispolla eti despota, a potom O kto kto Nikolaja ľubit. Slávnosť zakončili mnohoľitsvijem Preosvietenému vladykovi, ktorý sa napokon všetkým čo najsrdečnejšie poďakoval a ubezpečil ich, že bude spolu s nimi prežívať všetky ťažkosti i radosti, ktoré sv. pravoslávnu cirkev navštívia. Duchovní odovzdali svojmu vladykovi darčeky a on pre nich pripravil milé pohostenie.

Na mnohaja i blahaja lita, vladyko! **P. C.**

VIANOČNÉ A NOVOROČNÉ BOHOSLUŽBY

● **Preosv. vladyka Nikolaj sa opäť zúčastnil na vianočných slávnostných bohoslužbách v pravoslávnom katedrálnom chráme v Prešove.** Dňa 6. I. t. r. v predvečer sviatku slúžil spolu s prešovskými otcami duchovnými a profesormi PBF veľké povečerie s utreňou.

V prvý deň sviatočný odslúžil sv.

archijerejskú liturgiu. V preplnenom chráme boli pravoslávni veriaci miestni i z okolia. Slávnostnú kázeň na tému sviatku predniesol **predstavený katedrálneho chrámu d. o. prot. R. Ferenc.** Na konci bohoslužieb blahoželal prítomným veriacim úprimnými slovami sám Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý hovoril o láske, milosrdenstve a milosti, ktoré sa nám dávajú od betlehemského novonarodeného Isusa.

● **Slávnostné bohoslužby na pamiatku Obrizanija Pána nášho Isusa Christa a Nového roku sa konali za účasti Preosvieteného vladyku Nikolaja,** duchovných a množstva pravoslávnych veriacich dňa 14. I. 1970. Preosvietený vladyka prehovoril k veriacim, zaželal im šťastný a spokojný Nový rok, požehnaný nový rok, aby priniesol pre nás a pre celú našu pravoslávnu cirkev kľudné dni plné spravodlivosti a rovnoprávnosti. Nech hymna mieru, šťastia a lásky, ktorá znela nad betlehemskou jaskyňou sa premení v skutočnosť pre našich ukrivdených veriacich i duchovenstvo. **Kázeň na tému sviatku predniesol predstavený katedrálneho chrámu.**

● **Sviatok Bohojavlenija oslávili pravoslávni veriaci z Prešova a okolia dňa 19. I. 1970 takisto za prítomnosti a slúženia prešovského biskupa. Preosv. vladyku Nikolaja,** ktorý za spoluslúženia miestnych duchovných odslúžil sv. liturgiu a uskutočnil veľké jordánske svätenie vody. Spr. farnosti zaželal prítomným, aby svätená jordánska voda ich chránila, chránila ich rodiny a domovy po celý rok od každého zla, diabolskej sily, aby prinášala len uzdravenie duševné i telesné, šťastie a Božie požehnanie.

● **Dňa 30. XII. m. r. zasadalo plénum Eparchiálnej rady v Prešove.** Zasadnutie viedol Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský. Členovia ER zhodnotili prácu Úradu eparchiálnej rady za minulý rok a vytýčili si plán práce na r. 1970.

Zo života našich farností

Dňa 23. novembra m. r. pravoslávni veriaci v Mikovej a Malej Poľane slávnostne oslávili svoj chrámový sviatok zasvätený sv. archanjelu Michalovi. Bola toho dňa veľká radosť, veď už takmer rok neboli vo svojom sv. chráme. Veru, už tomu bude rok, čo 23. marca bratia gréckokatolíci odcudzili z chrámu všetky bohoslužobné veci, keď chrámové dvere na tri silné reťaze a štyri zámky zatvorili a tak chrám zostal gréckokatolíkmi zatvorený do spomínaného sviatku... V skorých ranných hodinách sa poschádzali pravoslávni veriaci z Mikovej a Malej Poľany a okolitých obcí, vchádzali do chrámu, bozkávali ikonu sv. archanjela Michala a ďakovali mu, ďakovali Pánu Bohu, Panne Márii a všetkým svätým, že sa im dali dočkať toho dňa. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil d. o. Peter Cuper zo Stropkova za asistencie d. o. Kuriatnika, d. o. Petra Prokopoviča zo Zbudskej Belej, d. o. Rudolfa Kačalu z Olšavky a miestneho duchovného otca Vasiľa Prokopoviča. Dojímavú a poučnú kázeň predniesol d. o. Peter Cuper. Po skončení sv. bohoslužieb a po obchôdzke okolo chrámu miestny duchovný v záverečnom slove srdečne poďakoval zbožným veriacim za veľkú účasť na odpuste a takisto vyjadril vďaku všetkým prítomným duchovným. (vp)

Zo života michalovskej eparchie

VYSVIACKA NA KŇAZA

● D. o. diakon **Ladislav FEDOR,** absolvent PBF v Prešove bol Preosvieteným vladykom Cyrilom, biskupom michalovským v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach **v nedeľu dňa 14. decembra 1969 vysvätený na kňaza (presbytera).**

ZASADANIE PLÉNA EPARCHIÁLNEJ RADY

● Vo štvrtok, dňa 18. decembra 1969 v Michalovciach konalo sa riadne zasadnutie pléna Eparchiálnej rady pravoslávnej michalovskej eparchie, na ktorom sa zúčastnili všetci riadni a virilní členovia Eparchiálnej rady.

Zasadanie pléna Eparchiálnej rady bolo otvorené modlitbou Carju nebesnyj **a otváracím prejavom, ktorý predniesol Preosvietený vladyka Cyril,** po čom nasledovali správy. **Situačnú správu zo života michalovskej eparchie predniesol o. prot. Mikuláš Ščerbej,** riaditeľ ER. Správu o hospodárskych záležitostiach v michalovskej eparchii predniesol o. dekan Peter Semanco, účtovník ER.

Po diskusii plénum Eparchiálnej rady prejednalo aktuálne záležitosti cirkevné týkajúce sa michalovskej eparchie, ako aj vypracovaný Metropolitnou radou plán činnosti na nastávajúce obdobie.

Po záverečnom prejave Preosvieteného vladyku Cyrila, zasadanie pléna Eparchiálnej bolo ukončené spoločnou modlitbou Dostojno jesť a udelením arcipastierskeho požehnania.

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● **V priebehu vianočných sviatkov v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach konali sa slávnostné bohoslužby.**

V prvý deň sviatku Roždestva Hospoda Isusa Christa slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu **slúžil Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, za asistencie o. mitr. prot. Jozefa Iljuka, pravoslávneho okresného arcidekana, o. Štefana Horjaka, predstaveného katedrálneho chrámu, o. Ladislava Fedora, diakona o. Emila Sičáka a poslucháčov PBF br. Jána Rusina a br. Jána Gliganiča.** Slávnostnú kázeň na tému sviatku predniesol o. Horkaj, predstavený chrámu. Priestranný katedrálny chrám bol preplnený veriacimi z Michaloviec a okolia. Pred ukončením sv. bohoslužieb Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, pozdravil prítomných s radostnými sviatkami Roždestva Christovho a udelil im svoje arcipastierke požehnanie.

Na druhý deň vianočných sviatkov, v deň sviatku Sobora Presviatoj Bohorodicy za účasti veľkého počtu veriacich **Preosvietený vladyka Cyril za asistencie horemenovaných duchovných vykonal slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu.** Slávnostnú kázeň predniesol o. mitr. prot. Jozef Iljuk, okresný arcidekan. Po myrovaní Preosvietený vladyka predniesol otcovský príhovor o duchovnej radosti, vyplývajúcej z vianočných sviatkov a udelil prítomným svoje arcipastierske požehnanie. **(M. Š.)**

VYSVIACKA

Dňa 8. novembra 1969 bol v michalovskom katedrálnom chráme Svätého Ducha vysvätený Preosvieteným vladykom Cyrilom, biskupom michalovským, na diakona bohoslovec, absolvent PBF v Prešove, br. LADISLAV FEDOR. A v nedeľu 14. 12. 1969 bol diakon Ladislav Fedor vysvätený v tom istom chráme na kňaza, takisto vladykom Cyrilom, biskupom michalovským, za asistencie d. o. J. Iljuka, Michala Fediča, Jána Holoniča,

predstaveného katedrálneho chrámu o. Štefana Horkaja, ktorý aj predniesol slávnostnú nedeľnú kázeň, diakona Emila Sičaka, posl. IV. roč. PBF a bohoslovcov Jána Gliganiča a Rastislava Mihaľova.

Vysviacky sa zúčastnilo mnoho veriacich z okolia Michaloviec, z Markoviec, rodiska novokňazovho, ako aj z Dúbravky, Trnavy nad Laborcom, Koromle, Poruby, Trebišova, Trhovíšť, Suchého, Kusína... **Vyspovedalo sa a prijímalo vyše 350 veriacich.**

V závere slávnostnej sv. liturgie vladyka Cyril poďakoval rodičom novokňaza, že vychovali zbožného človeka a obetovali ho Pánu Bohu. Novokňaz udelil potom prvýkrát svojim rodičom, príbuzným a všetkým veriacim svoje prvé kňazské požehnanie, za ktoré sa veriaci poďakovali novokňazovi mohutným „Mnohaja i blahaja lita!"

Pri slávnostnom obede, ktorý usporiadal novokňaz v rezidencii biskupského úradu, d. o. Fedič poďakoval novokňazovi za túto pozornosť a zaželal mu mnoho úspechov a zdravia. Medzi gratulantmi bola aj najstaršia veriaca z Markoviec, ktorá so slzami v očiach vyjadrovala radosť toho dňa.

My novokňaza poznáme ako vzorného bohoslovca, ktorý ukončil teologické štúdium s vyznamenaním. Doteraz bol vždy príkladom v slove, obcovaní, láske, viere a v čistote, preto, milý oltárny brat želáme: „Buď príkladom veriacim v slove, v obcovaní, v láske, vo viere, v čistote" **(I. Tim. 4. 12), ako si bol doteraz. Nech ťa požehná všemohúci Boh vo svojej Vinici, buď zdravý a silný Ty i Tvoja rodina, na mnohaja lita!**

Tvoj starší oltárny brat

PRIJALI SVIATOSŤ MANŽELSTVA

Dňa 25. októbra 1969 vkročili spolu s pomocou Božou do manželského života bohoslovec Ladislav Fedor, *rodák z Markoviec,* a Zlatica Ščerbáková, *rodáčka z Dúbravky, okr. Michalovce v pevnom rozhodnutí radosť i bolesť spolu znášať, hľadať tajomstvo šťastia s Božou pomocou a svojou vlastnou námahou.*

Sviatosť manželstva im bola udelená v katedrálnom chráme Svätého Ducha v Michalovciach piatimi kňazmi.

Nech ich Boh Všemohúci požehná „vo zdravii i spasení"! Na mnohaja i blahaja lita!

Byštanský

Rôzne

BEJRÚT. Päťdesiat biskupov, kňazov, profesorov a spisovateľov — členov cirkvi pravoslávnej, katolíckej a protestantskej, sa zúčastnilo seminára, ktorý mal na programe prípravu nového arabského prekladu Biblie pre všetkých kresťanov. Tento skutok je prijímaný s nadšením. Patriarcha Maxim V. vyhlásil: „Dlho čakal arabský svet na tento čin, dúfame, že tento preklad Biblie bude prvým krokom k úplnej jednote kresťanov".

BELEHRAD. „Pravoslávne spevy by sa mali vysielať rozhlasom a televíziou... muzikálne bohatstvo cirkvi si zasluhuje, aby bolo viac reprezentované pred publikom, rovnako ako fresky alebo iné náboženský motivované umelecké práce", tak zneli slová uznesenia Zväzu pravoslávneho duchovenstva v Juhoslávii na ich 5. pravidelnom zhromaždení. Na toto zasadanie boli prizvaní odborníci z rôznych pravoslávnych cirkví, ktorí vytvorili skupinu, ktorá sa bude zaoberať touto otázkou. Na tomto zasadnutí bol tiež zvolený 36-členný výbor. Zväz pravoslávneho duchovenstva v Juhoslávii oslávil r. 1969 80 rokov svojho trvania.

ČÍTALI SME VO „VÝCHODE" Č. 7 ZO DŇA 9. I. 1970. *„Povolenie k činnosti gr.-kat. cirkvi sa uskutočnilo bez schválenia straníckych orgánov. Na čelo gr.-kat. cirkvi sa dostali agresívni duchovní, ktorí i za cenu toho, že potečie krv, ako sami vyhlasovali, dali si za cieľ obnoviť činnosť tejto konfesie. Právnym poradcom sa im stal dr. Pichonský, bývalý okresný veliteľ HG v Michalovciach. Štátne súhlasy k vykonávaniu náboženských obradov boli vydané i takým duchovným, ktorí sa dopustili proti nášmu štátu závažnej trestnej činnosti. Protizákonne vznikli v obciach tzv. akčné výbory...".* Až teraz sa verejnosť dozvedá, ako to opravdu bolo a ničomu sa už nečuduje.

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU TLAČ DAROVALI:

Varcholová Mária 5.—, Pjosová Júlia 10.—, Kaliňáková Anna 10.—, Závadská Mária 10.—, Hužvejová Júlia 5.—, Choma Vasiľ 10.—, Rudavská Mária 5.—, Chomová Júlia 10.—, Doničová Mária 5.—, Závadská Anna 10.—, Janočková Anna 5.—, Sušinová Júlia 5.—, Sušinová Mária 5.—, Závadská Mária 5.—, Varcholová Mária 10.—, Janočko Ján 10.—, Varcholová Eva 5.—, Chomová Helena 5.—, Rudavská Anna 10.—, Barna Nikolaj 10.—, Choma Štefan 5.—, Marcišin Ján 5.—, Marcišinová Anna 10.—, Závadská Mária 10.—, Džulová Anna 10.—, Dudičová Anna 5.—, Závadská Anna 5.—, Regrutová Anna 10.—, Dupnaková Mária 10.—, Varchola Michal 10.—, Regrut Ján 10.—, Prexstová Eva 5.—, Varcholová Mária 2.—, Prexta Ján 10.—, Šaková Paraska 10.—, Hladonik Peter 10.—, **všetko pravoslávni veriaci z Mikovej, okr. Svidník.** Ďalej darovali: **Zuzana Fedorčáková so synom Pavlom z Maškoviec 50.—, Juraj Olexa z Maškoviec 50.—,** Ján Štefančík z Lastoviec 25.—, Juraj Piteľ, Zempl. Hradište 20.—, Andrej Sobovík, Stretávka 100.—, Anna Vološinová, Stretávka 50.—, Juraj Fedák zo Stanče 50.—, Mária Volková zo Švermova 17.—, Mária Paliková zo Švermova 26.—, **Pravoslávny farský úrad Prešov 50.—,** Anna Antolíková zo Sečoviec 25.—, Verona Lukáčová z Varhaňoviec 50.— a Ján Kikoš z Michaľoviec 12.— Kčs, ďalej **Pravoslávny farský úrad Zemplínska Široká 200.—** a Andrej Šaranič z Bánoviec n/Ond. 50. Kčs.

Vrelá vďaka štedrým darcom, nech Vám Pán Boh požehná za Vašu starostlivosť o našu pravoslávnu tlač!